

تحلیل سیاست‌های اقتصاد سیاسی دولت‌های بعد از انقلاب اسلامی بر مبنای الگوی حکمرانی خوب، مطالعه موردی دولت احمدی نژاد

حسین علی نودیجه

دانشجوی دکتری علوم سیاسی، واحد آزاد شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، مدرس دانشگاه فرهنگیان و آزاد گرگان، آزاد شهر، ایران

مسعود مطلبی^۱

استادیار گروه علوم سیاسی، واحد آزاد شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزاد شهر، ایران

عبدالرضا بای

استادیار علوم سیاسی، واحد آزاد شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزاد شهر، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۱/۱۲ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۲/۰۲

چکیده

این مقاله به بررسی و تحلیل سیاست‌های اقتصادی دولت احمدی نژاد در قالب حکمرانی خوب می‌پردازد. بانک جهانی شاخص‌هایی برای حکمرانی خوب در نظر گرفته است که بر اساس این شاخص‌ها دولت احمدی نژاد ارزیابی می‌گردد. موارد بررسی شده شامل مسکن مهر، هدفمندی یارانه، تورم و نقدینگی، کارآفرینی و ایجاد اشتغال است که داده‌های موجود نشان می‌دهد که با تعریف حکمرانی خوب انطباق ندارد. نتایج حاصل از بررسی و تحلیل نشان می‌دهد: ۱- در بخش مسکن و مخصوصاً با تصویب قانون مسکن مهر در سال ۱۳۸۶؛ طی ۸ سال میانگین قیمت مسکن در تهران از مترمربعی ۶۴۸ هزار تومان به ۲ میلیون و ۷۶۱ هزار تومان افزایش پیدا کرد و در دولت دوم وی، عرضه مسکن با رکورد مواجه شد و تولید مسکن مهر باعث ارزانی و ثابت ماندن قیمت مسکن نشد. ۲- میزان درآمد حاصل از هدفمندی یارانه‌ها نشان دهنده کسری ۳۲ هزار میلیارد تومانی درآمد است. کاهش درآمد نیز موجب شد تا دولت به چاپ و انتشار اسکناس روی بیاورد که موجبات افزایش نقدینگی و تورم گردید. ۳- در بخش کارآفرینی و ایجاد اشتغال بین سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۱، معادل تفاوت جمعیت شاغلان در این سال‌ها است و به عبارتی برای ۹ هزار نفر ایجاد اشتغال شد که رقم خوبی نیست. ۴- در موضوع تورم به دلیل عدم توانایی قوه مجریه در حفظ تعادل عرضه و تقاضا در بازار، تورم فزاینده‌ای شکل گرفت. رابطه عرضه و تقاضا بیش از پیش به هم خورد طی هشت سال دولت احمدی نژاد کمترین نرخ تورم به سال ۱۳۸۴ با نرخ ۱۰٫۴ درصد مربوط بود و بیشترین نرخ تورم به سال ۱۳۹۱ با ۳۰٫۵ درصد بوده است.

واژگان کلیدی: حکمرانی خوب، تورم، اشتغال، مسکن مهر، کارآفرینی.

مقدمه

در بیان و شرح مسأله این مقاله باید اذعان کرد که حکمرانی مفهوم گسترده‌ای است و با سایر حوزه‌های علمی ارتباط دارد و طی سه دهه اخیر در مجامع علمی و مقالات علمی چنین بازتابی دارد که حکمرانی خوب الگوی جدیدی برای توسعه پایدار انسانی، با ساز و کار تعاملی سه بخش دولتی، بخش خصوصی و جامعه مدنی است و تحقق این مهم در سایه رابطه بین سه رکن اصلی جامعه یعنی دولت، جامعه مدنی و بخش خصوصی امکان پذیر است. انقلاب اسلامی ایران که اساساً به منظور دستیابی به حکمرانی خوب تحت رهبری امام خمینی(ره) در سال ۱۳۵۷ اتفاق افتاد، بعد از چهار دهه با این ابهام و سؤال مواجه است که آیا حکمرانی خوب در ایران اسلامی اتفاق افتاد؟ با عنایت به این که مطالعه کل ۴۰ ساله انقلاب امکان پذیر نیست، به همین علت دو دوره ریاست جمهوری احمدی نژاد که با سیاست اقتصادی مبتنی بر اقتصاد اسلامی و عدالت روی کار آمد و سیاست «آوردن پول نفت بر سر سفره‌های مردم» را اجرایی کرد و به صورت پرداخت یارانه بازتاب یافت، به عنوان نمونه مورد بررسی قرار می‌گیرد تا تعیین گردد پرداخت یارانه، تولید مسکن مهر و کارآفرینی و ایجاد اشتغال که در پی عدالت اسلامی بود تا چه اندازه این سیاست‌ها با تعریف بانک جهانی از حکمرانی خوب انطباق دارد؟

اهمیت و ضرورت بررسی حکمرانی برای تداوم و استمرار خود نظام است تا به بهبود سازوکارهای تخصیص منابع، فرایندهای تدوین، انتخاب و اجرای خط مشی‌ها و روابط بین شهروندان و حکومت پردازد و توجه به حکمرانی خوب و دولت احمدی نژاد کمک می‌کند تا اصولی چون مشارکت جویی و ارتقای حقوق بشر و نقش سیاست‌های اقتصاد سیاسی دوران حاکمیت او معلوم گردد و این مهم از طریق نقد و بررسی امکان پذیر است. این بررسی کمک می‌کند تا از این رهگذر، نیاز اجتماعی به داشتن و تحقق حکمرانی خوب و سیاست‌های اقتصاد سیاسی مطلوب از طریق مجامع علمی و متخصصان رشته علم سیاست شناسایی و مطرح گردد تا نگاه علمی به قدرت و سیاست‌های آن جایگاه خود را در محافل علمی بازیابد. هدف این مقاله شناخت میزان انطباق الگوی حکمرانی خوب و تحلیل سیاست‌های اقتصادی سیاسی دولت احمدی نژاد با شاخص قرار دادن الگوی حکمرانی خوب بانک جهانی است. سؤال اصلی مقاله نیز عبارت از این است که تا چه اندازه سیاست‌های اقتصادی سیاسی دولت احمدی نژاد با شاخص قرار دادن الگوی حکمرانی خوب بانک جهانی انطباق دارد؟

مبانی نظری

واژه حکمرانی در زبان فارسی به معنای فرمانروایی است. (Amid, 2008). شغل حکمرانی به عمل فرمانروا و حکومت مربوط است. در فرهنگ لغت آکسفورد نیز حکمرانی "فعالیت یا روش حکمراندن، اعمال کنترل یا قدرت بر فعالیت زیر دستان و نظامی از قوانین و مقررات" تعریف شده است (Midri, 1383: 194-193). معمولاً پژوهشگران حوزه حکمرانی بر مباحث تقسیم قدرت میان سطوح دولتی و فرودولتی، تشویق و ترغیب تمرکززدایی از دولت و اتکاء روزافزون بر انواع جدید مشاوره و مشارکت شهروندان، متمرکز هستند (Meehan, 2003) و از نظر کافمن، حکمرانی «اعمال اقتدار از طریق نهادها و سنن رسمی و غیررسمی برای مصلحت عامه است» (Kaufman, 2003: 5). اما بانک جهانی، حکمرانی را فرایند و نهادهایی در یک کشور دانسته که به وسیله آنها تصمیمات گرفته و اعمال می‌شود

(World Bank, 1999: 3). اما برنامه توسعه ملل متحد حکمرانی را اعمال اقتدار اداری، سیاسی و اقتصادی تعریف کرده که در اداره امور کشور تعریف کرده که در تمام سطوح است (United Nations Development Program, 1997, p. 5). صندوق بین المللی پول شاخص هایی را برای حکمرانی خوب در نظر گرفته که از آن هدایت بخش خصوصی و کارآمدی مستفاد می شود. برای تحقق آن ضروری است بهبود اداره منابع دولتی اتفاق بیافتد و حمایت از توسعه و نگه داری محیط قانونی و اقتصادی با ثبات محقق شود (International Monetary Fund, 2005: 4). بنا بر آنچه ذکر شد فرایند، حوزه های اداری، سیاسی و اقتصادی و بخش خصوصی از مهمترین مفاهیم حکمرانی به حساب می آیند و اعمال اقتدار وجه مشترک سه تعریف مذکور بود (Dabagh, 2007).

در اندیشه مسلمین نیز حکمرانی خوب جای دارد و از واژه های «تدبیر»، «حکمرانی» یا «فرمان روابی» برای بیان آن استفاده شده و فارابی با طرح مدینه فاضله (Motahari, 2006) و ابن خلدون، به ضوابط کشورداری و شیوه های حکمرانی جوامع مختلف را از نظر خوی و عادت و مدنیت اشاره کرده (Ibn Khaldun, 2014: 207)، ابن سینا با تقسیم بندی و بیان اشکال حکومت ها، نظام سیاسی سقراطی مطلوب دانسته است (Shakoori, 329-349) در اندیشه حضرت علی (ع) حکمرانی بر کتاب و سنت و اندیشه ایشان استوار است و استثمار و استعمار انسان در آن راه ندارد و بر ارزش های متعالی، کرامت و شرافت انسان بنا شده است (Ghobadi, 1999) و ویژگی های آن حسن تدبیر است که عامل توسعه اقتصادی و مانع فقر است (Amadi, 1999, vol. 4)، ویژگی دوم در عین قدرت، عدالت ورزی است (Amadi, 1999, J 6: 437) همچنین شرط سیادت و سروری را بخشندگی می داند (Ibid., J 2: 839).

تعریف بانک جهانی از حکمرانی خوب

حکمرانی به عنوان مجموعه ای از سنت ها و نهادها با به عنوان روش پیاده سازی قدرت در نهادهای اقتصادی، سیاسی و اجتماعی کشورها یا تصدی گری اقتصادی، سیاسی و اجرایی برای مدیریت... برای کلیه سطوح تعریف شده است (World Bank, 2006). بر اساس برنامه ی توسعه ی سازمان ملل حکمرانی دارای منشاء قانونمند برای تصمیم گیری و حل مشکلات کنشگران و مشروعیت برای توصیف کارکردهای نهادها است و همچنین دارای اثربخشی است که دولت برای رسیدن به اجماع از مسیرهای دموکراتیک استفاده می کند که مشارکت نام دارد (Applebag, 2010). حکمرانی خوب چندین مشخصه اصلی دارد از آن جمله می توان به مشارکت، اجماع محور، مسئولیت پذیر، شفافیت، پاسخگو، اثربخش و کارا، منصفانه و همه گیر و پیرو حکومت قانون اشاره کرد (Dabagh, 2009). شاخص های حکمرانی مطلوب با توسعه در ابعاد مختلف، به ویژه توسعه اقتصادی، ارتباط مثبت و معناداری دارد. شاخص های شش گانه ارائه شده توسط نهادهای بین المللی برنامه توسعه سازمان ملل متحد و بانک جهانی عبارتند از:

- حق اظهار نظر و پاسخگویی،
- ثبات سیاسی و پرهیز از خشونت،
- اثر بخشی حکومت،
- کیفیت قوانین و مقررات، حاکمیت قانون
- کنترل فساد شاخص هایی که از یک طرف می توان آنها را به عنوان معیاری برای سنجش میزان توسعه دانست

- از سوی دیگر می‌توانیم بگوییم توسعه را برآیند توجه به این شاخص‌ها می‌باشد. (Arashpour and Mahmoudi, 1396)

امام‌جمعه‌زاده، شهرام‌نیا، صفریانی (۱۳۹۵) با روش توصیفی و تحلیلی نشان دادند که بین شاخص‌های الگوی حکمرانی خوب و توسعه همه‌جانبه ارتباط وجود دارد. امامی، شاکری (۱۳۹۴) تحقق مؤلفه‌های حکمرانی خوب در ایران نیاز مستلزم پیاده‌سازی مدل بومی در کشور است. الوانی و علیزاده ثانی (۱۳۸۶) به این نتیجه رسیدند که هریک از معیارهای حکمرانی در قانون اساسی ایران مورد اشاره است و عملاً شاهد ارتقاء برخی معیارهای نیز پس از انقلاب بوده‌ایم، اما در مقاطعی شاهد به هم خوردن تعادل میان نهادهای اصلی جامعه بودیم. ناتوانی مدل‌های سنتی و مدل‌های بازار مدار مدیریت دولتی برای پاسخگویی به فرایندهای پیچیده و پویای تصمیم‌گیری عمومی معاصر، موجب حرکتی در بخش دولتی در طی دهه ۱۹۹۰ از تاکید صرف بر کیفیت ارائه خدمات به تاکید بر حکمرانی خوب گردید. میدری، (۱۳۸۵)، در بررسی‌های خود به این نتیجه می‌رسد که افزایش رقابت در حوزه سیاسی و اقتصادی و همچنین پاسخگویی بیشتر دولت، دو راهبرد اصلی حکمرانی خوب است. زارعی (۱۳۸۳) در بررسی حکمرانی خوب، حاکمیت و حکومت ایران، به این نتیجه رسید که حکمرانی خوب نسبت نزدیکی با مردم‌سالاری و فرآیندهای دموکراتیک دارد و تحقق این مفهوم و حاکمیت دموکراتیک مستلزم حکومت دموکراتیک و جمهوری است اصل تفکیک و تعامل قوا به عنوان یک اصل سازمانی در خدمت حقوق بشر و آزادیها بوده و با توزیع و سرشکن نمودن اقتدار سیاسی، نظام پاسخگو، شفاف و قانونمند است.

مطالعات خارجی حاکی از این است که برخی محققان همچون رودرا و سانیا^۲ (۲۰۱۱) در مطالعه خود نشان داد که توسعه فعلی هندوستان نتیجه حکمرانی خوب و توسعه انسانی دوره‌های پیشین است. همچنین کامسا و ام بیج^۳ (۲۰۰۴) (مهمترین عامل بازدارنده در توسعه را اجرای ضعیف حاکمیت قانون، فساد، ضعف مدیریت، فقدان یک جامعه مدنی قوی و دخالت‌های سیاسی بوده‌اند. فنگ، کناک (۲۰۰۳) ارتباط حکمرانی، کیفیت نهادی و رشد اقتصادی را بررسی نمودند. نشان دادند ارتقاء معیارهای حکمرانی خوب بر توسعه اقتصادی و انسانی تاثیر مستقیم دارد. کناک و کیفیر (۱۹۹۷) نیز رابطه مثبت و معناداری میان شاخص‌های حکمرانی خوب با رشد اقتصادی به دست آوردند.

یافته‌های پژوهش

در راستای حکمرانی خوب، عملکرد دولت احمدی نژاد به دولت‌های نهم و دهم مشهور است وی در پی اجرایی کردن سیاست‌های اقتصادی مبتنی بر اقتصاد اسلامی و اقتصاد عدالت محور بود، سیاستی که پایه‌ریزی شعار «آوردن پول نفت بر سر سفره‌های مردم» شد. اجرای طرح‌های تحول اقتصادی، احداث بنگاه‌های زود بازده، طرح مسکن مهر، طرح هدفمندسازی یارانه‌ها و صندوق مهر امام رضا در اولویت کاری او طی دو دوره ریاست جمهوری قرار گرفت (Rouhani, 2010). با نگاهی به وضعیت اقتصادی جامعه می‌توان دریافت که عمده‌ترین مشکلات که سد راه تحقق عدالت اقتصادی هستند، در سه بخش تولید، توزیع و مصرف وجود دارند. عمده‌ترین ضروریات تولید را شامل: تولید ضروریات زندگی به اندازه کافی، ایجاد کار مناسب برای همه افراد در سن کار و برابری افراد در داشتن شرایط

^۲ . Rudra P. Pradhan and Sanyal.

^۳ . Kumssa, Asfaw and Mbeche, Isaac M, 2004.

مساعد کاری» به منظور تضمین و تعیین حداکثر و حداقل تولید کالاهای ضروری است که نقش دولت درجه اول با تاسیس واحدهای اقتصادی، مشارکت دادن مردم در فعالیت های اقتصادی و در مرتبه بعد، تسهیلات سرمایه ای و تامین مالی سرمایه گذارها را تأمین کند تا مقدمات کار فراهم گردد. (Sadr, 1981: 290)، همچنین همه افراد در سن کار، باید از شغل مناسب برخوردار باشند از فقر کاسته شود (Saei, 1998: 88) و از بوجود آمدن بیکاری نیز جلوگیری شود (Beheshti, 1983: 140). در اینجا سعی می شود سیاست های اقتصاد سیاسی دولت که اجرایی شده مورد بررسی قرار گیرد.

اول) ارزیابی اثربخشی و کارایی تولید و توزیع مسکن مهر

یکی از مشکلات اقتصادی و اجتماعی در ایران موضوع مسکن بود که سیاست دولت احمدی نژاد اقدام به رفع آن از طریق تولید و توزیع مسکن مهر بود. بازار مسکن در دو دولت محمود احمدی نژاد با شرایط متفاوتی روبه رو شد. در سال ۱۳۸۶ قیمت مسکن در تهران ۷۸ درصد جهش داشت، ضمن آن که در همان سال قانون مسکن مهر در مجلس به تصویب رسید و ساخت و ساز روی زمین های ۹۹ ساله آغاز شد. سال ۱۳۸۸ نقطه اوج صدور پروانه برای واحدهای مسکونی مهر و عقد قرارداد با پیمانکاران و جلب توجه این طرح در کشور شد و نرخ رشد قیمت مسکن به عدد منفی ۱۴ درصد رسید (Bakhshaihi and Rezaei, 2017: 73). طی ۸ سال میانگین قیمت مسکن در تهران از مترمربعی ۶۴۸ هزار تومان به ۲ میلیون و ۷۶۱ هزار تومان افزایش پیدا کرد. ضمن آن که در دولت دوم وی، عرضه مسکن با رکورد مواجه شد، در فاصله سالهای ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۱ طبق اعلام مرکز آمار دو میلیون و ۶۲۲ هزار واحد مسکونی جدید در شهرهای کشور احداث شد، با احتساب آمار وزارت راه و شهرسازی مبنی بر ساخت حداقل ۷۰۰ هزار مسکن مهر در شهرهای جدید اطراف کلانشهرها حجم عرضه مسکن جدید در دولت دهم به بیش از ۳ میلیون و ۳۰۰ هزار واحد رسید. با تمام اقداماتی که انجام شد باید چنین گفت:

- تولید مسکن مهر باعث ارزانی و ثابت ماندن قیمت مسکن نشد، بنابر این سیاست وی در بخش مسکن سیاست اصولی به لحاظ اقتصادی نبود.
- برنامه ریزی مسکن نیز به عنوان یکی از اساسی ترین برنامه ریزی های اقتصادی، اجتماعی در توسعه و آبادانی کشور مطرح می باشد (Razavian, 2002) اما مطالعات صورت گرفته حاکی از این است که عوامل متعددی موجب نارضایتی ساکنین مسکن مهر شده که از آن جمله می توان به نبود شبکه معابر، منظر نامناسب شهری، نبود مبلمان شهری، وجود بوی فاضلاب، عدم روشنایی و نبود امنیت محیط اشاره کرد (Zabetian, 2013).
- نقطه مثبت مسکن مهر در این است که ساکنین نسبت به وضع مسکن قبلی خود راضی هستند، اما اگر شرایط بهتری فراهم شود مسکن مهر را ترک خواهند کرد، چون مسکن مهر باعث ایزوله شدن افراد کم درآمد و قشر فقیر شده است. ضمن آن که تمایلات و نیازهای فرهنگی و اجتماعی سایر افراد طبقه ضعیف رو به متوسط در نظر گرفته نشده است و موجب عدم ایجاد حس تعلق و ارتقای شهرت و خوشنامی محیط مسکونی به عنوان مأمن و مسکن شهروندان شده است (Zabetian, 2013).

از عملکرد منفی مسکن مهر می توان به توقف این طرح توسط دولت روحانی اشاره کرد، زلزله غرب کشور در استان کرمانشاه و شهرهای پیرامون آن نشان داد که مسکن مهر از استحکام و دوام مناسبی برخوردار نیست. در تولید و

توزیع مسکن شاخص‌هایی که باید برای حکمرانی خوب لحاظ شود مورد ملاحظه قرار نگرفت و علی‌رغم افزایش قیمت مسکن، پاسخگویی به مجلس و مردم و جراید اتفاق نیفتاد و اساساً نهادهای قانونی دولت را مورد مواخذه قرار ندادند و به قول فنگ، کناک (۲۰۰۳) بهبود شاخص‌های حکمرانی خوب اثرات مستقیمی هم بر توسعه اقتصادی و هم بر توسعه انسانی دارد در موضوع مسکن مهر لحاظ نشده و همچنین با مطالعات کناک و کیفر (۱۹۹۷) که رابطه مثبت و معناداری را میان شاخص‌های حکمرانی خوب با رشد اقتصادی قائل است دیده نشد.

دوم) ارزیابی اثربخشی و کارایی یارانه‌ها

در تعریفی نسبتاً جامع می‌توان گفت: یارانه عبارت از پرداخت انتقالی بلاعوض (نقدی و غیر نقدی) به صورت مابه‌التفاوت هزینه به‌رمندی و هزینه تمام شده که به صورت مستقیم و غیرمستقیم برای افزایش قدرت خرید واقعی مصرف‌کنندگان یا افزایش قدرت فروش تولیدکنندگان، عادلانه‌تر کردن توزیع درآمد، ثبات اقتصادی و جبران آثار ناشی از سیاست‌های دولت به منظور حفظ یا ارتقای رفاه اجتماعی اعطا می‌شود. یارانه مستقیم مقدار هزینه‌هایی است که دولت به طور کلی برای حفظ منافع اقشار با درآمد پایین جامعه برای خرید کالاها و خدمات می‌پردازد (Ataiee, 1387). هدفمندی یارانه‌ها از اواخر دهه ۹۰ و طی مواد برنامه‌های سوم و چهارم توسعه کشور وارد دستور کار دولت نهم شد و از بهمن ۱۳۸۹ با کلید زدن بحث تحول در اقتصاد ایران، طرح را اجرایی گردید (Mosallanejad and Yazdani Zazrani, 2012) که در دولت روحانی نیز ادامه یافت.

- ارزیابی‌های انجام شده نشان می‌دهد که میزان درآمد حاصل از هدفمندی یارانه‌ها از ۲۸ آذر ۱۳۸۹ تا ۳۱ خرداد ۱۳۹۱، ۳۰ هزار میلیارد تومان و میزان مصارف ۶۲ هزار میلیارد تومان بوده که این ارقام نشان‌دهنده کسری ۳۲ هزار میلیارد تومانی است. این کاهش موجب شد تا دولت به چاپ و انتشار اسکناس روی بیاورد که موجبات افزایش نقدینگی و تورم گردید. دولت بخش زیادی از پرداخت‌های نقدی را از شرکت‌های آب و فاضلاب و گاز تأمین کرد و بانک مرکزی ۵ هزار و ۷۰۰ میلیارد تومان اسکناس برای پرداخت یارانه نقدی تولید کرد (Nahavandian, 2012). بر پایه چنین داده‌هایی می‌توان به تحقیقات قنبری و همکاران (۱۳۹۰) اشاره کرد که نشان دادند هدفمندسازی یارانه‌ها در راستای تحقق و دستیابی به آرمانهای عدالت خواهانه و بهبود توزیع درآمد در جامعه نبود، این رویکرد باعث فقر و نابرابری گسترده در توزیع درآمد گردید. همچنین قادری و همکارانش (۱۳۸۴) نیز نشان داد که هدفمندکردن یارانه‌ها در فضای اقتصاد ایران از اهداف دلایل پنجگانه افزایش کارایی نظام اقتصادی، کاهش مخارج عمومی و رفع عدم تعادل بودجه‌ای و در تحلیل نهایی کنترل تورم، کاهش مصرف کالاها، کاهش یارانه‌ها و بهینه کردن مصرف این کالاها، کاهش قاچاق و فساد و رانتجویی، کاهش شکاف در مصرف کالاها و خدمات بین گروه‌های درآمدی و همچنین بین جامع شهری و روستایی داشت که چنین نشد. اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها با شاخص‌های حکمرانی خوب که مورد مطالعه محققان و اندیشمندان این حوزه بوده، همخوانی ندارد و به عبارتی بر خلاف شاخص‌های حکمرانی خوب بوده و موجبات تورم و بدهی دولت را فراهم کرده است.

سوم) تسهیلات و صندوق مهر امام رضا - صندوق کارآفرینی امید

اقدامات دولت احمدی نژاد در امر ازدواج، مسکن و شغل در قالب «صندوق اشتغال، ازدواج و مسکن مهر امام رضا(ع)» متبلور شد. این صندوق که از ادغام صندوق قرض الحسنه توسعه اشتغال روستایی و صندوق ازدواج جوانان در صندوق حمایت از فرصت های شغلی ایجاد شد. طی بخشنامه بانک مرکزی در سال ۱۳۹۱ از فعالیت موسسات مالی و صندوق هایی که از اسم ائمه(ع) بهره می برند، جلوگیری و تغییر نام و بازنگری در نحوه پرداخت و جامعه هدف مورد حمایت صندوق، ضرورت پیدا کرد. لذا صندوق مهر امام رضا(ع) با عنوان صندوق کارآفرینی امید به فعالیت ادامه داد. علی رغم این که اعتبارات و سرمایه را می توان یکی از مهم ترین عوامل تبدیل ایده به محصول به شمار آورد و اعطای اعتبار به خانوارهای کم درآمد، کارآفرینان نوپا و کسانی که مایل به ایجاد کسب و کارهای کوچک هستند، همواره با ریسک زیاد بازپرداخت همراه است، اما از جنبه های مختلف این موضوع می تواند مورد نقد و بررسی و اثربخشی و کارایی آن مورد ارزیابی قرار گیرد.

تردیدی نیست که در هر کشوری موضوع توسعه مخصوصاً در بخش اقتصادی، علاوه بر عامل سرمایه و تکنولوژیکی به عواملی چون منابع انسانی کارآمد و تجربه احتیاج دارد (Hosseini Abri, 2004: 201) و بیکاری یکی از مشکلات اساسی اقتصاد در کشور های مختلف، از جمله ایران است و پیش نیاز برطرف ساختن این مشکل، شناسایی عوامل موثر بر آن است (Mosyebi, 2011: 1) پدیده بیکاری حتی در کشورهای پیشرفته و دارای نظام اقتصادی پویا تا کشورهای در حال توسعه و کمتر توسعه یافته، با شدت و ضعف دیده می شود (Mo'meni, 1996: 52) بیکاری در این کشورها در میان جوانان و دانش آموخته ها دیده می شود و تقریباً بیکاری آشکار بین جمعیت ۱۵ تا ۲۴ ساله دو برابر و بیشتر از دو برابر در بین کل نیروی کار است (Mosayebi, 2011: 13).

آمار اشتغال خالص بین سال های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۱، معادل تفاوت جمعیت شاغلان در این سال ها است. به این منظور کافی است عدد ۲۰ میلیون و ۶۱۹ را از ۲۰ میلیون و ۶۲۸ کم کنیم. نتیجه برابر ۹ هزار نفر است که نزدیک به عدد گفته شده از سوی حسن روحانی (۱۰ هزار نفر) است. این موضوع نشان می دهد که دولت احمدی نژاد در ایجاد اشتغال از طریق کارآفرینی ناموفق بوده است.

جدول ۱. آمار اشتغال بین سال های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۲ (به هزار نفر)

سال و جمعیت	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲
جمعیت فعال	۲۳۲۹۳	۲۳۴۸۴	۲۳۵۷۹	۲۲۸۹۲	۲۳۸۴۱	۲۳۸۷۵	۲۳۳۸۸	۲۳۴۷۶	۲۳۸۳۵
جمعیت شاغل	۲۰۶۱۹	۲۰۸۴۱	۲۱۰۹۲	۲۰۵۰۰	۲۱۰۰۱	۲۰۶۵۷	۲۰۵۱۰	۲۰۶۲۸	۲۱۳۴۶
جمعیت بیکار	۲۶۷۵	۲۰۶۴۳	۲۴۸۶	۲۳۹۲	۲۸۴۰	۳۲۱۸	۲۸۷۸	۲۸۴۸	۲۴۸۸

Source: Results of labor statistics of the Statistics Center of Iran

دولت نهم و دهم حتی طرح بنگاه های زودبازده نیز نتوانست به اهداف اشتغال زایی دولت کمک کند. از همین رو دولت ناچار شد با تغییر تعریف بیکاری، به بعضی از انتقادها پاسخ دهد. بر پایه مطالعات نعمت الهی (۱۳۹۲) تمام افراد ۱۰ ساله و بیشتر که در طول هفته مرجع، حداقل یک ساعت کار کنند، شاغل محسوب شدند، اما دستکاری آمارها نیز نتوانست منجر به کاهش نرخ بیکاری شود، وی به این نتیجه دست یافت که آمارهای غیررسمی تاکید دارند طی سال های گذشته تنها ۷۱ هزار شغل ایجاد شده است. بررسی های طیب نیا (۱۳۹۲) و اطلاعات موجود حاکی از این است

دولت یازدهم ایران، به طور میانگین سالانه تنها ۲۱۰،۰۰۰ شغل جدید در کشور ایجاد شده بود. براساس اطلاعات ارائه شده از جانب مرکز آمار ایران که در واپسین روزهای حضور دولت دهم منتشر شده ۵۷۶،۰۰۰ شغل جدید به ثبت رسید. مقایسه آمار و ارقام نشان می دهد شاخص رشد اقتصادی با ایجاد صندوق مهر رضا و کاهش نرخ بیکاری و ایجاد اشتغال حادث نشد و اختلاف جمعیتی اندکی بین شاعلان ابتدای دوره احمدینژاد با اتمام دوره او وجود دارد و فقط یک بنگاه مالی در کنار سایر بنگاهها ایجاد شد که از حمایت دولتی برخوردار است که می توانستند سایر بنگاههای دولتی یا بخش خصوصی انجام دهند.

چهارم) میزان تورم در دولت نهم و دهم

تورم فزاینده در دوره دولت نهم و دهم معلول عدم توانایی قوه مجریه در کنترل رابطه عرضه و تقاضا است. عدم توانایی در محاسبه نرخ ارز جهت کالاهای اساسی و در نتیجه عدم ترخیص این کالاها از مصادیق این ناتوانی به حساب می آید. همچنین تحریم‌های بین‌المللی، موجب شد شرکت‌های ترابری برای ارسال کالاهای وارداتی تمایل نشان ندهند و رابطه عرضه و تقاضا بیش از پیش به هم برخورد (Raiszadeh, 2013). میانگین نرخ تورم در دولت‌های نهم و دهم طی سال‌های ۸۴ تا ۹۲ معادل ۱۷,۷ درصد بود (Nili, 2015)

کمترین نرخ تورم به سال ۱۳۸۴ با نرخ ۱۰,۴ درصد مربوط بود و بیشترین نرخ تورم به سال ۱۳۹۱ با ۳۰,۵ درصد بوده است. البته طی سال‌های ۱۳۸۷ که سال پایانی دور اول ریاست جمهوری احمدی نژاد بود به ۲۵,۴ درصد جهش یافت و این جهش در سال پایانی دور دوم ریاست جمهوری وی با نرخ ۳۰,۵ درصد مشاهد می شود. جدول (۲) نرخ تورم و شاخص بهای کالاهای مصرفی را به تفکیک سال نشان می دهد.

جدول ۲. نرخ تورم و شاخص بهای کالای مصرفی در دولت احمدی نژاد.

سال	شاخص بهای کالای مصرفی	نرخ تورم
۱۳۸۴	۱۶,۰۴۸	۱۰,۴
۱۳۸۵	۱۷,۹۵۵	۱۱,۹
۱۳۸۶	۲۱,۲۶۵	۱۸,۴
۱۳۸۷	۲۶,۶۶	۲۵,۴
۱۳۸۸	۲۹,۵۲۷	۱۰,۸
۱۳۸۹	۳۳,۱۸۸	۱۲,۴
۱۳۹۰	۴۰,۳۲۱	۲۱,۵
۱۳۹۱	۵۲,۶۳۵	۳۰,۵
میانگین	۲۹,۷	۱۷,۷

Source: Central Bank of the Islamic Republic website

نرخ تورم و شاخص بهای کالاهای مصرفی نشان می دهد که سیاست های کلان در سطح جهان مخصوصاً تحریم کشورهای آمریکایی و اروپایی بر قیمت کالاهای مصرفی و ارزش ریال تاثیر گذار بودند. بنابر این اثربخشی و کارایی دولت احمدی نژاد را در سالهای اولیه هر دوره اگر بتوان به احتساب تفاضل از شاخص میانگین تورم که ۱۷,۷ است در سالهای ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ و ۱۳۸۸ کنترل شده تعبیر کرد اما در نهایت اثربخشی و کارایی لازم را سیاست های اقتصادی وی نداشته است و می توان چنین قضاوت کرد که دولت احمدی نژاد در این بخش نیز با حکمرانی خوب فاصله داشته و از نشانه های آن می توان به افزایش تورم و کاهش ارزش تورم اشاره کرد.

پنجم) نقدینگی در دولت احمدی نژاد

مدیریت نقدینگی یکی از بزرگ ترین چالش هایی سیستم بانکداری است زیرا بیشتر منابع بانک ها از محل سپرده های کوتاه مدت تامین مالی می شود. علاوه بر این تسهیلات اعطایی بانک ها صرف سرمایه گذاری در دارایی هایی می شود که درجه نقدشوندگی نسبتاً پایینی دارند. نقدینگی یا به عبارت صحیح تر، حجم پول، مجموع پول و شبه پول است. از آنجا که میزان کالا و خدمات در جامعه محدود است، پس باید میزان نقدینگی به اندازه ای باشد که با کالا و خدمات برابری کند (Nili, 2015).

بررسی های طباطبایی یزدی و شهبازی (۱۳۹۱) بر این باورند که توزیع یارانه در نگاه اول حاکی از بهبود توزیع درآمد در کشور و در نتیجه تحقق عدالت است. اما در حقیقت کاهش رشد پایه پولی متاثر از پرداخت یارانه نقدی بوده است. همچنین مصلی نژاد (۱۳۹۶) همزمان با تورم، رشد نقدینگی و پایه پولی که ناشی از سوءمدیریت دولتی بوده، نیز تا حد زیادی وضعیت توزیع درآمد و نتایج عدالت جویانه مورد نظر برای قانون را با چالش مواجه و در عمل پرداخت نقدی یارانه را بی تاثیر ساخت.

نرخ ارز نیز از آن دست متغیرهای اقتصادی است که تغییر در آن مجموعه های از تغییرات متفاوت و چه بسا متضاد را در بخشهای داخلی و خارجی اقتصاد به همراه دارد. این اثرگذاری به خاطر نقشی است که این نرخ در تعیین قدرت رقابتی تولیدکنندگان داخلی در برابر رقبای خارجی در بازارهای داخلی و خارجی ایفا میکند که همه این عوامل در نهایت آثار خود را در میزان تولید و اشتغال بر جای میگذارند. نرخ ارز، همچنین بر سطح عمومی قیمتها و به تبع آن بر تورم اثرگذار است.

افزایش نرخ ارز و تبعات آن تا حد زیادی و از محل افزایش قیمتها و تورم اثرات هدفمندی یارانه را خنثی نمود. لذا اگر ارزش پول ملی به صورت ملایم و با یک سقف سالانه افزایش می یافت، لطمات آن بر توزیع درآمد، گسترش فقر، افزایش نااطمینانی و بروز تورم محدودتر میشد. بر این اساس شواهد ارائه شده در خوشبینانه ترین حالت انتظار آن است که بهبود نسبی ایجاد شده در توزیع درآمد؛ که ناشی از پرداخت نقدی یارانه بوده، در پی نوسان دیگر شاخصهای اثرگذار (تورم بالا، نقدینگی زیاد، رشد اقتصادی پایین، بیکاری بالا) بی اثر و خنثی شده باشد

جدول ۳. درصد رشد نقدینگی و رشد پایه پولی کشور طی سالهای ۱۳۸۴-۱۳۹۱

درصد رشد نقدینگی و رشد پایه پولی	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱
رشد پایه پولی	۴۵,۹	۲۶,۹	۳۰,۵	۴۷,۶	۱۱,۹	۱۳,۷	۱۱,۴	۲۷
رشد نقدینگی	۴۳,۳	۳۹,۴	۲۷,۷	۱۵,۹	۲۳,۹	۲۵,۲	۱۹,۴	۳۲

Source: Central Bank of the Islamic Republic website

جدول ۴. روند کاهش ارزش ریال در برابر دلار طی سالهای ۱۳۸۴-۱۳۹۱

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	متوسط
روند کاهش ارزش ریال در برابر دلار	۹۰۴۲	۹۲۲۶	۹۳۵۷	۹۶۶۷	۹۹۷۹	۱۰۶۰۱	۱۲۰۴۷	۲۶۲۳۸	۱۲۰۱۹,۶

Source: Research Findings, 2020

نتیجه گیری و دستاورد علمی پژوهشی

حکمرانی تعریف متعدد و شاخص‌های مختلفی از نظر دینی و مکاتب فکری دارد، اما امروزه تعریف بانک جهانی ملاک ارزیابی است. حکمرانی خوب چندین مشخصه اصلی دارد. در ابعاد مختلف، به ویژه توسعه اقتصادی، ارتباط مثبت و معناداری دارد. شاخص‌های شش‌گانه ارائه شده توسط نهادهای بین‌المللی برنامه توسعه سازمان ملل متحد و بانک جهانی عبارتند از: حق اظهار نظر و پاسخگویی، ثبات سیاسی و پرهیز از خشونت، اثر بخشی حکومت، کیفیت قوانین و مقررات، حاکمیت قانون، کنترل فساد شاخص‌هایی که از یک طرف می‌توان آنها را به عنوان معیاری برای سنجش میزان توسعه دانست

در راستای حکمرانی خوب، عملکرد دولت احمدی نژاد با نگاهی به وضعیت اقتصادی جامعه می‌توان دریافت که علی‌رغم مشکلات اقتصادی و اجتماعی در در بخش مسکن و تصویب قانون مسکن مهر در سال ۱۳۸۶؛ طی ۸ سال میانگین قیمت مسکن در تهران از مترمربعی ۶۴۸ هزار تومان به ۲ میلیون و ۷۶۱ هزار تومان افزایش پیدا کرد و در دولت دوم وی، عرضه مسکن با رکورد مواجه شد، ضمن آن که تولید مسکن مهر باعث ارزانی و ثابت ماندن قیمت مسکن نشد. نقطه مثبت مسکن مهر در این است که ساکنین نسبت به وضع مسکن قبلی خود راضی هستند، اما اگر شرایط بهتری فراهم شود مسکن مهر را ترک خواهند کرد. به لحاظ مقاوم سازی، عملکرد مسکن مهر منفی ارزیابی می‌شود، زلزله غرب نشان داد که مسکن مهر از استحکام و دوام مناسبی برخوردار نیست.

در موضوع یارانه نیز ارزیابی‌های انجام شده نشان می‌دهد که میزان درآمد حاصل از هدفمندی یارانه‌ها نشان دهنده کسری ۳۲ هزار میلیارد تومانی درآمد است. کاهش درآمد نیز موجب شد تا دولت به چاپ و انتشار اسکناس روی بیاورد که موجبات افزایش نقدینگی و تورم گردید.

در بخش کارآفرینی و ایجاد اشتغال نیز معلوم گردید آمار اشتغال خالص بین سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۱، معادل تفاوت جمعیت شاغلان در این سال‌ها است و به عبارتی برای ۹ هزار نفر ایجاد اشتغال شد که رقم خوبی نیست. حتی طرح بنگاه‌های زودبازده نیز نتوانست به اهداف اشتغال‌زایی دولت کمک کند. از همین رو دولت ناچار شد با تغییر تعریف

بیکاری، به بعضی از انتقادات پاسخ دهد که رفتار مناسبی بر حسب شاخص بانک جهانی در شفافیت و پاسخگویی و اثربخشی نیست.

در موضوع تورم نیز به دلیل عدم توانایی قوه مجریه در حفظ تعادل عرضه و تقاضا در بازار، تورم فزاینده ای شکل گرفت. همچنین وضع تحریم های بین المللی علیه ایران، موجب شد تمایلی شرکت های ترابری برای ارسال کالاهای وارداتی مورد نیاز مردم ایران نشان ندهند، رابطه عرضه و تقاضا بیش از پیش به هم خورد طی هشت سال دولت احمدی نژاد کمترین نرخ تورم به سال ۱۳۸۴ با نرخ ۱۰,۴ درصد مربوط بود و بیشترین نرخ تورم به سال ۱۳۹۱ با ۲۵,۵ درصد بوده است. البته طی سالهای ۱۳۸۷ که سال پایانی دور اول ریاست جمهوری احمدی نژاد بود به ۲۵,۴ درصد جهش یافت. نرخ تورم و شاخص بهای کالاهای مصرفی نشان می دهد که سیاست های کلان در سطح جهان مخصوصاً تحریم کشورهای آمریکایی و اروپایی بر قیمت کالاهای مصرفی و ارزش ریال تاثیر گذار بودند.

– References

1. Bakhshaihi Ardestani, Ahmad. Yeko Rezaei Jozani (2017) Quarterly Journal of Political Research in the Islamic World, Year 7, Issue 2, Summer 2017, pp. 79-5
2. Alwani, Seyed Mehdi. Mohsen Alizadeh Thani (2007) An Analysis of the Quality of Good Governance in Iran, Volume 14, Number 53, Spring 2007, Page 1-2
3. Shahramnia.AmirMassoud, Safariani Ruhollah (2016), Quarterly Journal of Political Science, Islamic Azad University, Volume 12, Number 36, Fall 2016, Page 7-40
4. Beheshti, Mohammad (1983) Islamic Economics, Tehran: Islamic Culture Publishing Office.
5. Poor Mohammadi, Mohammad Reza (2000) Housing Planning, Samat Publications, First Edition, Tehran.
6. Tavassoli, Gholam abbas. (1996). Sociology of work and occupation, Samat Publications, Tehran.
7. haghghi. iman(2006). Ups and downs in theories of development economics, Yas strategy, second year, fifth issue.
8. dehghan. Fathollah.(2001)The Role of Employment in Reducing Rural Migration (Case Study of Mamashani Village Elders), Tarbiat Modares University, Tehran.
9. Diriaz, Asghar; Economic Justice in the Theology and Life of Ali (AS), Journal of Hozeh and University, 2001, Vol. 27, p. 152.
10. Razavian, Mohammad Taghi (2002) Urban Land Use Planning, Secretary Publishing, Tehran.
11. riazi.Davoodi, Mahmoud. (1978). National Income and Employment, National University of Iran Press, Tehran.
12. Zarei, Bahador, Zamani, Mohsen, Zamani, Abolfazl Nader, Abbas Khalil, Pathology of Mehr Housing Project as a Step Towards Land Social Justice in Iran
13. Saei, Ahmad (1998), Political-Economic Issues of the Third World, Tehran: Samt Publications
14. Sameti, Morteza. (2003). Employment, labor market, economic policies - Ministry of Labor and Social Affairs, Institute of Labor and Social Affairs, Tehran.samt Publications
15. Sepehr, Jafar. (1966). Unemployment, Tehran, Amir Kabir Publications
16. Sadr, Mohammad Baqer (1981,) Our Economy, Volume 2, Translator: A. Espahbodi, Tehran: Islamic Publications

17. Seidaei, Eskandar, Bahari, Issa, Zarei, Amir (2011), A Study of Employment and Unemployment in Iran during 1335-1389, Yas Strategy, No. 25.
18. Tabatabai Yazdi, Roya (2011) Employment and Unemployment in Iran, Rahbard Magazine, No. 20
19. Tabatabaei Yazdi, Roya and Meysam Shahbazi (2012) The most important economic indicators of the country from the beginning of the first plan to the first two years of the fifth plan, Deputy of Economic Research, Strategic Research Center of the Expediency Council, Strategic Report, No. 162, pp. 36-34
20. Tayeb Nia, 1392. The ninth and tenth governments repeated the mistakes of the 50s. Shargh newspaper website 27 August
21. Ataiee, A. (2008) Evaluation of household economic data collection questionnaire. Research Center of the Islamic Consultative Assembly, serial number of report 9225
22. Aqli Moghaddam, Hadi. (1995). Employment and its role in the rural development process, Journal of Y Economics, Jihad (Agricultural Promotion and Rural Development, No. 180 and 181, pp. 12-17.
23. fathaniT.ali; Economic Justice and Concept-Based Strategies, Economic Monthly Review of Economic Issues and Policies, 2009, pp. 89 and 90, p. 59.
24. fanni.zohreh. (1996). Poverty-causing factors in the mirror of theories, collection of articles on economic analysis and study of poverty, Tehran Institute of Business Studies and Research.
25. Ghaderi, Farid, jafar Razmi and Asgar Sedighi (2005), The effect of direct energy subsidy payment on macroeconomic indicators with a systemic approach, Journal of the Faculty of Engineering, University of Tehran, Volume 93. Shamah 4, pp. 310 to 390
26. Ghadiri Masoom, Mojtaba e-t al. (2005). Statistical study of employment growth and developments in rural areas of Isfahan province, Journal of Geographical Research, No. 54.
27. Ghanbari, Ali, Majid Aghaei and Mahdieh Reza Gholizad (2011) A Study of the Impact of Financial Development on Income Distribution in Iran «Economic Research Journal, Year 11, Issue 1,
28. Keikha, Najmeh (2002) "Mechanisms for the realization of economic justice from the perspective of Imam Khomeini". Attendance Magazine. Issue 43.
29. Social, Economic, Scientific and Cultural Monthly of Labor and Society 2013. Report on the 100-Day Performance of the Government in the Economic Sector, No. 269
30. Hossein Zarei, Mohammad (2004) Good Governance, Sovereignty and Government of Iran, Article 3, Volume 7, Number 133, Summer 2004.
31. Masood. Mahdavi, (2001). Study and recognition of handicrafts (carpet weaving) ....., Geographical Research, No. 41.
32. Mosaybi, Samaneh (2011). Spatial Analysis of Employment and Unemployment Indicators Using GIS Case Study of Isfahan Province, Master Thesis in Geography and Rural Planning, University of Isfahan, Faculty of Geographical Sciences and Planning.
33. Mosalla Nejad, Abbas. Mohammad Reza Yazdani Zazarani; A posteriori evaluation of the implementation of the first phase of the implementation of the targeted subsidies law from the perspective of results, Iranian Journal of Social Development Studies, Year 6 / Issue 1, Winter 2017, p.18
34. Mosalla nejad, Abbas, Yazdani Zazarani, Mohammad Reza (2012) A posteriori evaluation of the implementation of the first phase of the implementation of the law on targeted subsidies from the perspective of results, Iranian Journal of Social Development Studies, Year 6 / Issue 1 / Winter.

35. Institute for Business Studies and Research 2009 Report on the employment and unemployment situation in major economic countries, Deputy Minister of Research and Education, Department of Internal Business Studies and Research.
36. Mo'meni, Ahmad. (1996). Employment and Human Resources Development - Population Quarterly - No. 18.
37. Maidari, Ahmad, 2006, Allameh Tabatabai University, Journal of Social Welfare, Fall, Volume 6, Number 22, Pages 287-261
38. Mir Moezi, Seyed Hossein, (2006). Islamic Economics (Mahnazar Kahf) Tehran Nazari, Mohsen, (2008), Subsidies and its types, pp. 2 and 3
39. Nili, Masoud 2015 Comparison of the performance of governments in the last thirty years, Tehran: Higher Institute of Management Education and Research and Planning.
40. Widel, Saleh. (2008). Self-employment versus unemployment (Iran case), Quarterly Journal of Economic Research, Year 8, Number One.
41. Elizabeth Meehan, From Government to Governance, Civic Participation and 'New Politics'; the Context of Potential Opportunities for the Better Representation of Women, Queen's University Belfast, School of Politics and International Studies, October 2003. (: <http://www.qub.ac.uk/cawp/research/meehan.pdf>)
42. Kumssa, Asfaw and Mbeche, Isaac M. The role of institutions in the development process of African countries, International Journal of Social Economics, vol,31 No 9, 2004, PP 840-85438
43. Rudra P. Pradhan and Sanyal G.S. (2011), Good Governance and Human Development: Evidence from Indian States, Journal of Social and Development Sciences, 1(1), pp. 1-8
44. The World Bank, 2006.

**Analysis of Political-Economic Policies of Post-Islamic Revolutionary Governments
Based on Good Governance Model, Case Study of Ahmadinejad's Government**

Hussein Ali Nodijeh

PhD student in Islamic Azad University, Azadshahr, Iran and lecturer at Farhangian and
Gorgan Azad University

Massoud Motalebi¹

Assistant Professor of Political Science, Azadshahr Branch, Islamic Azad University,
Azadshahr, Iran

Abdolreza Bai

Assistant Professor of Political Science, Azadshahr Branch, Islamic Azad University,
Azadshahr, Iran.

Abstract

This article examines and analyzes the economic policies of the Ahmadinejad government in the form of good governance. The World Bank has set criteria for good governance, based on which the Ahmadinejad government is evaluated. The items surveyed include Mehr housing, subsidy targeting, inflation and liquidity, entrepreneurship and job creation, which the available data show does not fit the definition of good governance. The results of the survey and analysis show: 1- In the housing sector and especially with the approval of the Mehr Housing Law in 2007; During 8 years, the average price of housing in Tehran increased from 648 thousand tomans per square meter to 2 million and 761 thousand tomans, and in his second government, the supply of housing faced a record and the production of Mehr housing did not cause cheap and stable housing prices. 2- The amount of revenue from targeted subsidies shows a deficit of 32,000 billion tomans of revenue. The decline in revenue also led the government to print banknotes, which increased liquidity and inflation. 3- In the field of entrepreneurship and job creation between 2005 and 2012, it is equivalent to the difference in the population of employees in these years, and in other words, employment was created for 9,000 people, which is not a good figure. 4- In the issue of inflation, due to the inability of the executive branch to maintain the balance of supply and demand in the market, increasing inflation was formed. The relationship between supply and demand has become more and more disturbed during the eight years of Ahmadinejad's government. The lowest inflation rate was related to 2005 with a rate of 10.4 percent and the highest inflation rate was in 2012 with 30.5 percent.

Keywords: good governance, inflation, employment, housing, entrepreneurship.

---

¹ . (Corresponding Author) mmph2006@gmail.com